

СВІТОВА ЛІТЕРАТУРА

Програма для вступників до аспірантури спеціальність 035 Філологія спеціалізація «Література зарубіжних країн»

Курс «Світова література» охоплює історію світового літературного процесу від Античності до початку XXI століття і складається з основних розділів: література доби Античності, Середніх віків, література доби Відродження і XVII століття, література XIX століття, література XX ст., література початку XXI століття.

Для продовження навчання на науковому рівні аспірантури вступник повинен знати: періодизацію світового літературного процесу; основні тенденції та особливості розвитку національних літератур у кожен соціокультурну епоху; провідні літературні напрями і жанри кожної літературної доби; основні твори видатних письменників та їх значення для світової літератури; найбільш відомі та вагомі наукові праці, монографії і статті вітчизняних та зарубіжних дослідників літератури.

Майбутній дослідник світового літературного процесу повинен уміти: пояснювати ключові поняття історико-літературного та теоретично-літературного характеру; визначати хронологічні межі культурних епох та основні особливості літературного розвитку національних літератур; визначати зміст понять «класицизм», «сентименталізм», «романтизм», «реалізм», «модернізм», «постмодернізм» тощо і характеризувати відповідні літературні напрями; визначати філософську основу та естетичні погляди видатних письменників; характеризувати окремі твори літератури стосовно використання традиції, новаторства відповідно до культурної доби їх створення; визначати жанр і художні особливості твору літератури; простежити зв'язок з творами інших видів мистецтва; назвати вітчизняних та зарубіжних дослідників та їх праці з історії світової літератури різних періодів.

Розділ I. Антична література

Давньогрецька література. Поняття «Антична культура» та її роль у формуванні європейської культури. Значення Античної літератури, її періодизація. Історичне значення давньогрецької літератури. Періодизація давньогрецької літератури. Давньогрецький епос. Гомерівське питання: сутність гомерівського питання, стан його в античну епоху і в новий час, основні теорії. Післягомерівський епос. Давньогрецька лірика VII-VI ст. до н.е. Давньогрецька елегія та її різновиди. Байки Езопа. Давньогрецька драма. Походження драми. Основні форми давньогрецької драми. Давньогрецька трагедія. Походження трагедії. Визначення жанру трагедії, Аристотель про трагедію. Структура давньогрецької трагедії. Давньогрецька комедія. Походження комедії, її види, основні етапи розвитку: давня, середня, нова антична комедія. Давня комедія: походження та соціальні основи жанру, структура давньої комедії, проблематика. Давньогрецька проза класичного періоду. Основні напрями у розвитку прозових жанрів. Давньогрецька історична проза та її основні представники. Ораторське мистецтво Давньої Греції. Роль софістів у розвитку красномовства. Основні положення трактату Аристотеля «Поетика». Елліністичний період давньогрецької літератури. Римський період давньогрецької літератури. Особливості ідейного та художнього розвитку Греції в епоху римського панування.

Римська література. Історико-культурне значення римської літератури. Римська держава: виникнення, населення, історичні умови і особливості розвитку країни. Періодизація римської літератури. Римська комедія: походження, особливості розвитку, види, структура. Римський театр і його значення для життя римського народу. Жанрова

модифікація римської комедії. Римська сатира як літературний жанр. Римська любовна елегія як особливий жанр римської поезії. Римська література періоду імперії. Розвиток жанру сатири в епоху імперії. Розвиток римської прози в I-III ст.

Розділ II. Світова література доби Середньовіччя, Відродження, XVII століття

Література Середньовіччя. Загальна характеристика Середньовіччя. Культурні пласти, що сформували середньовічну літературу. Періодизація. Види середньовічної літератури і їх особливості. Клерикальна література. Світська література латинською мовою. Каролінзьке відродження, особливості, значення, представники. Латинські хроніки. Поезія вагантів. Проблематика та художні особливості. Література народними мовами. Ранній героїчний епос. Зрілий героїчний епос. Лицарська література. Поезія. Міська література. Середньовічний театр.

Література Ренесансу. Передренесанс. Ренесанс. Ренессанс в Італії. Часові та просторові межі Відродження. Світоглядні та естетичні засади. Особливості наукової рецепції Ренесансу. Французький Ренесанс. Англійський Ренесанс. Вільям Шекспір. Ренессанс в Іспанії. Відродження у Німеччині та Нідерландах.

Літературний процес XVII ст. Загальна характеристика епохи. Криза ренесансного світогляду. Провідні естетичні і художні напрями та течії. Художня своєрідність національних літератур.

Розділ III. Світова література XVIII – XIX століть

Загальні тенденції розвитку світової літератури XVIII ст. XVIII століття – новий історичний і культурний етап розвитку людства. Історичні, соціокультурні реалії XVIII ст. Просвітництво як ідейно-політичний, економічний та культурний рух XVIII ст. Філософські системи Просвітництва. Особливості літературного процесу XVIII ст. Провідні літературні напрями (класицизм, реалізм, сентименталізм, передромантизм) в межах просвітницького руху. Жанрова система літератури XVIII ст.

Англійська література доби Просвітництва. Загальна характеристика історико-літературного процесу XVIII ст. в Англії. Національна своєрідність та періодизація англійської літератури. Класицизм в англійській літературі раннього Просвітництва. Англійський сентименталізм.

Літературний процес у Франції XVIII ст. Загальні тенденції розвитку французької літератури доби Просвітництва: історичний контекст, національна своєрідність, періодизація. Література раннього французького Просвітництва.

Німецька література доби Просвітництва. Загальна характеристика історико-літературного процесу в Німеччині XVIII ст.: національна своєрідність, періодизація. Класицизм.

Літературний процес XIX ст. Романтизм. XIX століття – новий історичний і культурний етап розвитку людства, вплив Великої французької буржуазної революції. Особливості літературного процесу XIX ст.: проблема періодизації. Загальні тенденції розвитку німецької літератури романтизму: періодизація, національна своєрідність, естетичні погляди німецьких романтиків, жанрова система. Загальна характеристика англійського романтизму: періодизація, національна своєрідність, естетичні погляди англійських романтиків, жанрова система. Особливості розвитку французької літератури романтизму: періодизація, національна своєрідність, естетичні погляди французьких романтиків, жанрова система. Загальна характеристика американського романтизму: періодизація, національна своєрідність, естетичні погляди американських романтиків, жанрова система.

Класичний реалізм у літературі XIX ст. Загальні закономірності розвитку класичного реалізму в літературі XIX ст. Естетичні принципи реалізму. Маніфести літератури класичного реалізму. Жанрова система.

Розділ IV. Світова література XX століття

Літературний процес кінця XIX – першої половини XX ст. Історичні, соціокультурні реалії XX ст. і природа сучасного мистецтва. Хронологічні межі літератури в країнах Західної Європи і США. Проблема періодизації, загальна характеристика основних періодів розвитку літератури. Декаданс у західно-європейських літературах. Модернізм як сукупність літературних тенденцій першої половини XX століття. Література 1910–1940 рр.: реалізм і модернізм. Поняття модернізму й авангардизму. Філософські основи модернізму. Типологія модернізму: провідні течії, жанри. Поезія модернізму в західноєвропейських літературах. Модерністичний роман в західноєвропейських літературах. Міф і міфологія в літературі XX століття. Екзистенціалізм у літературі XX століття.

Літературний процес XX ст. Література США XX ст. Реалізм у літературі XX ст. Розвиток утопічних жанрів у літературі XX ст. Європейська драма XX століття. Французька драма і театр першої половини XX ст. Загальні тенденції розвитку європейських і американської літератур другої половини XX століття. Постмодернізм у літературі останніх десятиліть XX ст.

Розділ IV. Провідні тенденції сучасної світової літератури

Англійська література кінця XX – початку XXI ст. Загальні тенденції розвитку англійської літератури останніх десятиліть XX – першого десятиліття XXI ст. Особливості розвитку біографічного роману в англійській літературі останніх десятиліть. Англійський університетський роман останніх десятиліть XX ст. Сучасний англійський історіографічний роман. Поетологічні особливості гіпертекстуального роману.

Американська література кінця XX – початку XXI ст. Творчість С. Плат: самобутність і своєрідність художнього світу поетки. Особливості розвитку американського постмодернізму: витоки, теоретичні й естетичні засади, ключові постаті. Феномен мультикультуралізму в американській літературі останньої третини XX ст. Чинник раси, етносу, гендера. Особливості розвитку афро-американської літератури. Поліфонійна структура письма Тоні Моррісон. Домінанти азійсько-американської літератури. Література «індіанського ренесансу» 1970-1990-х рр. Механізми функціонування бікультурної жіночої ідентичності (розмивання, стирання, зникнення, протиставлення, конструювання) в художньому світі Е. Вокер / Т. К. Бамбари, С. Сиснерос, Л.-М. Сілко / Л. Ердрич.

Німецька література кінця XX – початку XXI ст. Загальні тенденції літератури ФРН (література «нульового пункту», «Група 47», література «нового реалізму», «конкретна поезія», «Група 61», документальний театр, експериментальний театр (Б. Штраусс), екзистенціалізм, драма абсурду, література «нової суб'єктивності», постмодернізм). Загальні тенденції літератури колишньої НДР (естетика літератури соціалістичного реалізму, антифашистська література, Біттерфельдська дорога I, II, література «суб'єктивної автентичності», театр Б. Брехта та його послідовників (Г. Мюллер), експериментальна література 80-х). Розвиток німецької літератури після об'єднання (тема Повороту в новітній німецькій літературі, поп-література, тема непереборного минулого, діагностика сучасного «суспільства вражень», постдраматичний театр).

Французька література кінця XX – початку XXI ст. Французький роман кінця XX – поч. XXI ст. (основні напрями, тематика, персоналії). Багатовекторність сучасного французького роману, основні напрями, тематика, головні персоналії. Сучасні люди у французькому романі кінця XX ст., відсутність літературних шкіл та угруповань. Нобелівський лауреат Клод Сімон: тема часу та поетика опису у романній творчості. Експериментальні спроби письменника, їх спорідненість із нововведеннями сучасної літератури. Мішель Турньє: особливості романістики письменника (класична чіткість, символічні відлуння, втілення філософського задуму). Неоміфологізм у творчості письменника, переписування класичних сюжетів, їх адаптація для читача шкільного віку.

Романи П. Модіано: пошук власної ідентичності, повернення до пам'яті і спогадів, питання особистості у творчості письменника, його втілення. Пошук втраченого часу як одна із найважливіших проблем романів французького письменника. Причини стійкого автобіографізму у романах Патріка Модіано. Жан Марі Гюстав Леклезіо: гармонія людини і світу, тіла і душі, індивідуальності і колективності. Періодизація творчості. Шлях пошуків і розчарувань, прерогативи періодів творчості. Особливі риси автобіографізму Ж.-М. Г. Леклезіо; мультикультуралізм у романній творчості письменника.

Іспанська та латиноамериканська літератури кінця XX – початку XXI ст. Основні тенденції розвитку латиноамериканського роману II половини XX ст. Творчість Х.Л.Борхеса. Творчість Г.Г.Маркеса.

Оцінювання відповіді під час іспиту

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Визначення	За національною шкалою	
			Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку	Залік
90 – 100	A	<i>Відмінно</i>	<i>Відмінно</i>	<i>Зараховано</i>
81-89	B	<i>Дуже добре</i>	<i>Добре</i>	
71-80	C	<i>Добре</i>		
61-70	D	<i>Задовільно</i>	<i>Задовільно</i>	
51-60	E	<i>Достатньо</i>		

Програма затверджена на засіданні кафедри світової літератури (протокол № 12 від 10 травня 2016 р.)

Завідувач кафедри світової літератури _____ проф. Мацевко-Бекерська Л.В.